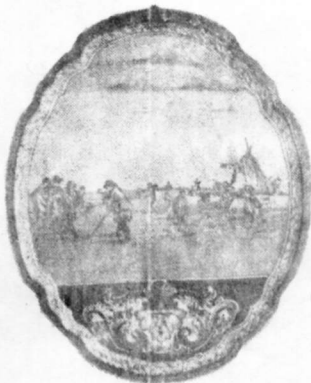

17 september 1980

30, Saxenrodeweg
2116 VA Bentveld
Holland

De Heer Stadsarchivaris van Brussel
Stadhuis
Grote Markt
1000 Brussel België

Tel. 023 - 24 01 69

Mijnheer de Archivaris,

In verband met de voorbereiding van een tentoonstelling over colf, kolf en golf, die ook in Antwerpen en Gent te zien zal zijn, ben ik bezig met het afronden van een onderzoek naar de ontstaansgeschiedenis van deze spelen.

In Antwerpen zijn interessante archiefgegevens te voorschijn gekomen, in Gent daarentegen verliep het onderzoek negatief. Het spel is meestal terug te vinden in stedelijke verboden in verband met de glasschade, schade aan voorbijgangers etc. die het met zich meebracht.

Gaarne zou ik u willen verzoeken mij mede te delen of, en zo ja waar en wanneer, in gebodboeken keurboeken en ordonnantien van uw stad sprake is geweest van:

balslaen, spel metten colve, colf spelen, kolf, palmalie of dergelijke omschrijvingen

Voor uw onmisbare hulp bij dit onderzoek ben ik u bij voorbaat zeer erkentelijk.
In afwachting van uw berichten ben ik met hoge achting uw

van Hengel

S.J.H. van Hengel

20 maart 1981

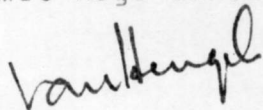
30, Saxenrodeweg
2116 VA Bentveld
Holland

De Heer Stadsarchivaris
Stadsarchief
Raadhuis
Grote Markt
Brussel
Belgie

Mijnheer de Archivaris,

Verbod op het colven bij 20 scellinge of afneming van
het opperste kleed d.d.1360

In een artikel van 25 jaar geleden vond ik vermelding van
dit verbod te Brussel.
Gaarne mag ik u verzoeken mij een foto/fotocopie van
deze ordonnatie toe te zenden. Voor de betaling van de kosten
daarvan zal ik uiteraard gaarne zorg dragen.
U bij voorbaat dankend voor de in deze te nemen moeite ben ik
met hoge achting uw

S.J.H. van Hengel

STAD BRUSSEL

ARCHIEF

Huidevettersstraat 65

1000 Brussel

Brussel, 30 maart 1981

Tel. : 513.77.93

Sorsier

Geachte Heer,

Ik ben in het bezit van Uw schrijven van 20 maart 1981 met betrekking tot het bekomen van een fotocopie van een ordonnantie van 1360.

U verwijst in Uw schrijven naar een artikel, graag ontvang ik de referenties van het artikel waarvan sprake.

Hoogachtend,

De Conservator van het Archief en de Musea
van de Stad Brussel,

(A. SMOLAR-MEYNART).

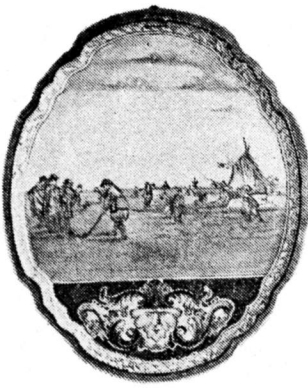
De Heer S.J.H. VAN HENGEL

30, Saxenrodeweg

N-2116VA Bentveld

Nederland

Sosier

8 april 1981

30, Saxenrodeweg
2116 VA Bentveld
Holland

Mevr. A. Smolar-Meynart, Conservator
Stadsarchief
Huidevetterstraat 65
1000 - BRUSSEL

Tel. 023 - 24 01 69

Zeer Geachte Mevrouw Smolar,

Hiermede zeg ik u gaarne dank voor uw brief van 30 maart j.l.
Het bewuste artikel stond in 'The Shell Magazine' van
Kerstmis 1953 en is van de hand van wijlen J.A. Brongers.

De betreffende passage luidt:

'Going somewhat further South to Brussels we already find
'a by-law of the Town Council dated 1360 saying that anyone
'playing kolf would be fined twenty scellinge (shillings), or
'failing this would be removed of his upper clothing.'

Eén en ander onder het hoofd 'First references to Kolf'.

Indien deze ordonnantie te vinden is is zij de allereerste van
haar soort.

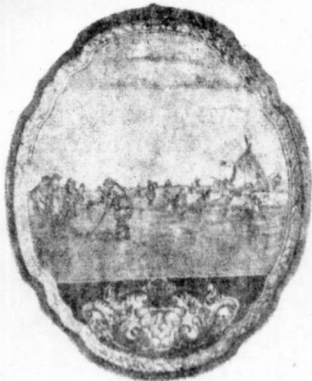
Nu ik eenmaal uw naam en juiste adres heb grijp ik deze
gelegenheid aan u een copie te zenden van een brief die
ik op 17 september 1980 aan het Stadsarchief schreef, doch
waarop ik helaas nooit antwoord mocht ontvangen. Wellicht heeft
dat aan de adressering gelegen.

Onnodig te zeggen dat ik u bij voorbaat erkentelijk ben
voor uw onmisbare hulp aan het onderzoek en dat ik gaarne
bereid ben de kosten van foto's c.q. reproducties te betalen.
Uw berichten met belangstelling tegemoetziend ben ik

met hoge achting uw

S.J.H. van Hengel

Bijlage

30 juli 1981

30, Saxenrodeweg
2116 VA Bentveld
Holland

Mevr. A. Smolar-Meynart, Conservator
Stadsarchief
Huidevetterstraat 65
1000-Brussel

Tel. 023 - 24 01 69

Zeer geachte Mevrouw Smolar,

Naar aanleiding van uw brief van 30 maart j.l. schreef ik u op 8 april daar aan volgend als per bijgevoegde copie. Helaas bleek mij eerst vandaag, bij telefonische informatie bij uw archief, dat deze brief daar nooit is aangekomen. Wel zeer erkentelijk zou ik u zijn voor de gevraagde informatie, kan het zijn spoedig. Indien deze ordonnantie van de magistraat van Brussel uit 1360 te traceren zou zijn, zou zij de allereerste geschreven ordonnantie met betrekking tot colf (of: kolf) in de Lage Landen zijn en derhalve van groot belang voor de eerdaags ook in Antwerpen en Gent te houden tentoonstelling. Voor uw antwoord ben ik u bij voorbaat erkentelijk. Met hoge achting ben ik uw

van Hengel

S.J.H. van Hengel

Bijlage

ARCHIEF

Huidevettersstraat 65

1000 Brussel

Zeer geachte Heer Hengel,

Naar aanleiding van Uw laatste brief van 30 juli kan ik U volgende inlichtingen geven. Er bestaat inderdaad een ordonnantie van de Magistraat van Brussel, uit 1360. De tekst van het artikel door hetwelk het spelen van kolf verboden werd, is de volgende :

"Wie met colven tsolt, es om twintich scellinge oft op hare overste cleet"

Er bestaat maar slechts een afschrift van de ordonnantie in het handschrift van A_THYMO, Brabantiae Historia Diplomatica, II f° 213, dat in het stadsarchief bewaard wordt (A.V.B., A.A., Cart. II). Dit cartularium mag niet uitgeleend worden. De ordonnantie is al bekend ; de tekst werd door J.F. Willems in "Belgisch Museum voor de Nederduitsche taal- en letterkunde en de geschiedenis des Vaderlands" (Gent, d. VI, 1843, blz. 308) uitgegeven. Het artikel werd ook in het woordenboek van VERWIJS en VERDAM als een voorbeeld gebruikt (zie "colven" en "sollen"). Zoals het U waarschijnlijk al bekend is, werd het spelen van kolf binnen de steden voor veiligheidsredenen verboden.

Hoogachtend,

De Conservator van het Archief en
de Musea van de Stad Brussel,

(A. SMOLAR-MEYNART)

De Heer S.J.H. van Hengel
30, Saxenrodeweg
2116VA - Bentveld
Holland

8 augustus 1981

30, Saxenrodeweg
2116 VA Bentveld
Holland

Mevr. A. Smolar-Meynart, Conservator
Archief van de Stad Brussel
Huidevetterstraat 65
1000 Brussel

A.V.B., A.A., Cart II

Zeer geachte Mevrouw Smolar,

Wel zeer hartelijk moge ik u danken voor uw brief van 4 augustus j.l. De ordonnantie van 1360 is, voorzover mijn onderzoek strekt, de vroegste van haar soort. De naastvolgende is het charter van Aelbrecht van Beyeren, Graaf van Holland voor de stad Brielle van 4 december 1387.

Uiteraard is deze voor de volgend jaar te houden tentoonstelling van groot belang. Ik begrijp zeer wel dat het cartularium niet mag worden uitgeleend. Zou u zo vriendelijk willen zijn mij twee foto's dan wel fotocopies van de betreffende passage op folio 213 van het cartularium te zenden.

Het spreekt vanzelf dat ik de kosten daarvan gaarne op mij neem. Met nogmaals dank voor uw vlotte hulp in deze ben ik met hoge achting uw

van Hengel

S.J.H. van Hengel

P.S. Zou u mij kunnen berichten van welke datum het cartularium is?

7

STAD BRUSSEL

ARCHIEF

Huidevettersstraat 65

1000 Brussel

Brussel, 21-08-1981

Tel. : 513.77.93

Museum: 5112742

Geachte Heer,

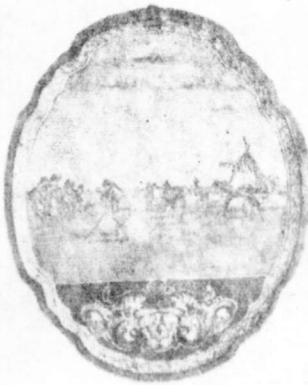
Ik ben in het bezit van Uw schrijven van 8 augustus 1981 en ik heb h
genoegen U drie fotocopieën te laten geworden van de passage van de ordonnantie
van 1360 met betrekking tot de "colven". (A.V.B., A.A. Cartularium II f° 215 V°
ca. 1450

De Conservator van het Archief en de
Musea van de Stad Brussel,

(A. SMOLAR-MEYNART)

L.B. 11

De Heer S.J.H. van Hengel
30, Saxenrodeweg
N-2116 VA BENTVELD
Nederland

5 september 1981

30, Saxenrodeweg
2116 VA Bentveld
Holland

Mevrouw A. Smolar-Meynart, Conservator
Archief van de Stad Brussel
Huidevettersstraat 65
1000 - BRUSSEL Belgie

Tel. 023 - 24 01 69

Zeer geachte Mevrouw Smolar,

Hiermede moge ik u danken voor uw brief van 21 augustus met bijlagen.

Naar aanleiding van ons telefoongesprek van eergisteren moge ik u verzoeken ten behoeve van de te houden tentoonstelling een foto te doen vervaardigen van de keur op het colven op folio 215vso van het Cartularium II.

Naar ik heb begrepen zal dit geschieden door een door u aan te wijzen fotograaf. Ik zou het op prijs stellen naast de foto ook een negatief te mogen ontvangen opdat de foto desnoods kan worden vergroot, indien dit in het kader van de tentoonstelling wenselijk mocht blijken.

Het spreekt vanzelf dat ik de kosten gaarne voor mijn rekening neem.

U bij worbaat dankend voor uw hulp in deze, ben ik

met hoge achting uw

van Hengel

S.J.H. van Hengel

ARCHIEF

Huidevettersstraat 65

1000 Brussel

Brussel, 16 -09- 1981

Tel. : 513.77.93

Geachte Heer,

Ik ben in het bezit van Uw schrijven van 8 september 1981 met betrekking tot het fotograferen van de keur op het colven.

Ik heb aan de fotograaf Jean-Paul Vandenhouten, Driebruggenstraat 15, B-1160 Brussel, opdracht gegeven om het folio van het cartularium II te laten fotograferen waar de keur in voorkomt.

Voorname persoon zal U rechtstreeks de foto, samen met de negatief en de factuur laten worden.

Hoogachtend,

De Conservator van het Archief en
de Musea van de Stad Brussel,

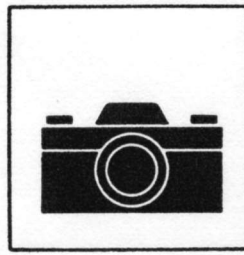
(A. SMOLAR-MEYNART)

De Heer S.J.H. van HENGEL

Saxenrodeweg 30

N-2116 VA BENTVELD - NEDERLAND

JEAN-PAUL
VANDENHOUTEN
PHOTOGRAPHE
& CINEASTE

15, rue des Trois-Ponts, 1160 Bruxelles. Tél. (02) 660.17.57 ☐
T.V.A. 559.236.276 R.C.B. 36.00.48
C.C.P. 000-0063033-80

1160 Bruxelles le 28/9/81

Facture n° 904.

M. Van Hengel, 30, Saxenrodeweg, 2116 VA Bentveld
Hollande.

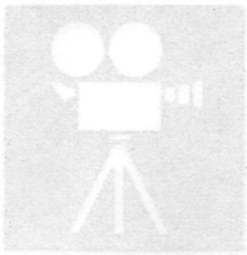
1 prise de vue folio 215 vso Cartularium II aux
Archives de la Ville de Bruxelles.

fourniture de un appareil 4x5 inch et un
tirage 18x24 noir-blanc.

forfait: 2.000 F.B.
ccept T.V.A.

Soit la somme de deux mille francs belges
à verser à mon compte d'impôts postal à trente jours fin
de mois, avec mes remerciements.

opdracht Pierson
4-10-81

JEAN-PAUL
VANDENHOUTEN
PHOTOGRAPHIE
& CINEASTE

C.C.P. 000-0093033-80
T.V.A. 559.236.276 R.C.B. 38.00.48
15, rue des Trois-Points, 1160 Bruxelles. Tél. (02) 660.17.57

Mme Krombein 28/1/81

Facture n° 404

M. Van Houtel, 30, Boulevard, 2ème VA Butte
Hollande

1 pour de vos films 215 010 Carthage II car
Atelier de la Ville de Bruxelles
Fourniture de un support 1/4 x 2 1/2 inch et un
Group 18 x 24 noir-blanc.

4000 F.
Dépense: 4000 F.
exempt T.V.A.

est la somme de deux mille francs belges
à verser à mon compte chèque postal à tout jour fin
de mois, sans aucune déduction.

CONDITIONS GENERALES DE VENTE

- 1- Tous nos travaux sont exécutés à nos conditions générales ci-après. Celles-ci prévalent contre toutes clauses ou conditions particulières exprimées ou manuscrites que nous n'aurions pas expressément acceptées par écrit.
- 2- Les délais de livraison sont donnés à titre indicatif et sans engagement.
- 3- L'absence de contestation dans la huitaine de la facturation vaut agrégation.
- 4- En cas de contestation, le Tribunal de Bruxelles sera seul compétent, même en cas de litispendance, d'appel en garantie ou de connexité.
- 5- Nos factures portent de plein droit intérêt à 10 % l'an à partir de la date d'échéance.
- 6- Des dommages et intérêts conventionnels fixés forfaitairement et expressément à titre de clause pénale à 20 % du montant de la facturation avec minimum de 1000 F. seront exigibles de plein droit à défaut de paiement.